

YETİŞKİN EĞİTİMİ DİNİ OLABİLİR Mİ?*Abdulkadir Çekin¹***Özet**

Bu yazı, “Gabriel MORAN, İnterplay: “A Theory of Religion and Education”, Saint Mary's Press, Minnesota, 1981” künyeli eserin “Can Adult Education Be Religious?” başlıklı 8. bölümünün çevirisidir.

Yetişkin Eğitimi Dini Olabilir mi?

Bu kitabın ilk yedi bölümünde ana konum, saha ve meslek olarak din eğitimi tanımlamaktı. Saha olarak düşünüldüğünde din eğitimi, büyük önemine karşın günümüzde sadece okuldaki eğitim faaliyetleri ile sınırlandırılmaz. Eğitim; aile, iş yaşamımızı ve hatta boş zamanlarımızı da içermelidir. Bu yöndeki eğitim modeline dayanan din eğitimi teorisi, insanların tecrübelerini, sosyal adalet mücadelelerini, toplu ibadetleri ve duaları da kapsayabilir. Okulda yürütülen eğitim sadece gençlere özel bir şey değildir. Gençlere eğitimin okul dışındaki formlarının anlatılması, modern okul anlayışını yerleştirmenin tek yolu gibi gözükmemektedir.

Meslek olarak din eğitimi, kilise bakanlığı ile yakın ilişkili bir biçimde fakat bu kurumun uygulamalarından ayrı olarak bölüm 7’de açıklanmıştır. Din eğitimcisi, okul dışı eğitim faaliyetlerini göz ardı etmemekle birlikte, yoğun olarak okul içindeki eğitim faaliyetleri ile ilgilenmelidir. Din eğitimcisi, toplum gibi gruplara yapılacak okul dışı eğitim faaliyetlerini, (dini tarikat ve cemaatlere uygulanan gibi) kilisenin faaliyetleri gibi düşünmemelidir. Bu noktadaki din eğitimcisinin mesleki yükümlülüğü, dindarlıklarını ifade etmeye çalışan insanları hiçbir

¹ Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü, acekin@kastamonu.edu.tr

şekilde dışarıda bırakmayan bir eğitim yapmaktır. (Kilisenin diğer eğitim kurumlarına göre önceliğe sahip olmasıyla birlikte, din eğitimcisinin kişisel yükümlülüğü farklı bir öneme sahip olabilir.) Din eğitimcisinin mesleki yükümlülüğün sınırları, çocukların ve yetişkinlerin dini ifadelerinin çok çeşitli olması sebebiyle tam olarak belli değildir. Birçok dini uyanış, kilisede ya da sinagogda yapılan din eğitimi faaliyetlerinde ortaya çıkmıyor ve kendisine din eğitimcisi denilen insanlar da bundan tamamen habersiz değil.

Bu bölümde, din eğitimi alanında çoktandır var olan bazı problemleri farklı bir yaklaşımla tartışacağım. Bu yaklaşım, din eğitiminde örnek olay incelemeleri üzerine kuruludur ve yetişkin din eğitiminin, yetişkinlerin ahlak gelişimi ve adalet duygusunu kazanmaları konusunda ne söylemesi gerektiği ile ilgilidir.

Konu ile ilgili olarak öncelikle kilisenin, yanlış eğitim programları uygulamakta olduğunu ve yetişkinlerin dini problemlerini çözme konusunda kilisenin olumsuz bir durum sergilediğini söylemeliyim. Yetişkinlerin dini ihtiyaçları ile kiliselerde uygulanan eğitim programları ile ilgili incelemelerim sonucunda, kilisenin eğitim tarihinde ve hatta yetişkin eğitimi tarihinde yetişkin kavramının anlamı konusunda bir netliğin olmadığını düşünüyorum. Kilise, yetişkin eğitimi ile ilgili politikalar geliştirmeden önce geçmiş uygulamalarında yetiştikine ne anlam yüklediğine bakmalıdır. Ayrıca, yetişkin eğitimindeki bazı tekniklerin, yetişkin eğitiminin anlamını belirleme ve bu anlamı dini tecrübeye ve din diline dönüştürme konusundaki yararlılığı ortaya koyulmalıdır.

1960'larda yazdığım bir kitapta, bazı eğitim olanaklarından yetişkinlerin de faydalanması gerektiğini dile getirmiştım. Aslında, hem geçen on yılda hem de önceki yüzyılda birçok insanın aynı şeyi söylediğinden de habersizdim. 1965'den beri bu düşüncemi her platformda ifade ettim ve sonuna kadar savundum. Geçen on beş yıl

boyunca bu konuyu çeşitli yönleri ile ifade etme yolu olarak “yetişkin merkezli eğitim”, “yetişkinlerin yönetimi”, “yetişkin dindarlığı” ve “yetişkinlere yönelik eğitim” gibi çeşitli kavramları geliştirmiş olmama rağmen, bu tabirler, konunun öneminin anlaşılmasında çok faydalı olmadı. Birçok kimse, bu konuyu basit bir sorun olarak görmekte ve problemin sadece para ve motivasyon meselesi olduğunu düşünmekteydi.

Kilisenin bu alandaki tartışmalara tamamen kapalı olması ve konu ile ilgili olarak çok az bir gelişme göstermesi de benim açımdan çok şaşırtıcıdır. Kilise sadece problemi dile getirme noktasında bir ilerleme göstermiştir. Geçmişe baktığımızda, 1840’larda Orestes Brownson ile Horace Bushnell bu alanda önemli fikirler ortaya atmışlardır. Brownson ve Bushnell’in kilise ve yetişkin eğitimi konusundaki şu sözleri, bugün tek kelimesi bile değiştirilmeden savunulabilir: *Biz, olgun bir yetişkini meydana getiren çocuk eğitiminden daha ziyade, olgun bir çocuğu meydana getiren yetişkinlerin gelişmesi ile ilgileniyoruz.*”, “Çocuk gelişimi ile ilgilenmek için yetişkin dindarlığına bakılmalı ve İsa, kutsal emirler, akıtlar ve adaklar gibi konularda yetişkinlere yol gösterilmelidir.”

Brownson ve Bushnell, bu sözleriyle yetişkin din eğitiminde bazı gerçekleri ortaya koymuşlardır. Günümüzde ise bu iki büyük bilim adamının söylediklerinin üzerine problemin çözümüne yönelik daha neler söylenebilir? Brownson, yetişkinleri olumlu anlamda değiştirdiğimiz takdirde çocukların da olumlu yönde değişme göstereceğini ileri sürmüştür. Bu doğru bir düşünce olabilir ama yetişkinlerle çalışıldığında çocukların bu durumdan etkilenmeleri mümkün olacağından, bu düşüncenin doğruluğunu asla bilemeyiz. Bushnell ise, çocuklara doğru bir din eğitimi verildiğinde, sonunda daha sağlıklı bir Hristiyan cemaati haline gelineceğini ileri sürmüştür.

Bushnell'in bu düşüncesinin doğruluğu da aynı etkileşim şartlarının geçerli olması sebebiyle asla kanıtlanamaz.

Çocuk ve yetişkin eğitimi aynı derecede önemseyen insanlar genellikle dünyayı atomistik ve rasyonalist olarak görmektedir. Aşağıdaki hususlar konuya açıklık getirecektir:

1. Toplumda üç ya da daha fazla kuşak karşılıklı etkileşim içerisindedir.
2. Sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden etkilenen aile, çocuk eğitiminde en güçlü etkiye sahiptir.
3. Eğitim, insan hayatındaki öğrenme formlarının karşılıklı etkilenmesidir.
4. Dindarlık, davranışları kontrol eder ve kilisede daha yoğun olarak yaşanır.

Bu gerçeklikler hesaba katıldığında atomistik ve rasyonalist eğitim formüllerinin, çocuk ve yetişkin eğitime uygulanması mümkün gözükmemektedir. Yetişkin ve çocuk eğitimi yukarıdaki gerçekliklere göre yeniden düzenlemeli, kişilere özgü öğrenme formları yeni bir yaklaşımla şekillendirilmeli ve kuşaklar arasındaki etkileşim desteklenmelidir.

Yetişkin Eğitimi Faaliyetleri

İngiltere'de yetişkin eğitimi faaliyetleri en azından bir asırdır varlığını sürdürmektedir. Bu faaliyetler, köken olarak birkaç asır öncesine dayanmaktadır. İki dünya savaşı arasındaki yıllarda halk, yetişkin eğitimi alanındaki hem teorik çalışmalara hem de uygulanan programlara büyük ilgi göstermiştir. Geçen on yılda ise, yetişkin eğitimi devamlı bir surette gelişme göstermiştir. Yetişkinler için abaküs yönetiminden ksilofon çalmaya kadar neredeyse sınırsız alternatif programlar yapılmıştır. On binlerce insan bu programlara aktif olarak katılmıştır. Günümüzde yetişkin eğitimi sahip olduğu öneme

kavuşmuştur, hatta üniversitelerde yetişkin eğitimi adında dersler açılmaya ve konu doktora seviyesinde akademik olarak incelenmeye başlanmıştır.

Bu konudaki derslerin ve programların çoğalmasının bazı avantajları da vardır. Mesela birçok insanın, bu alanda istihdam edilmesi buna örnek olabilir. Bununla beraber başarılı bir şekilde yürütülen yetişkin eğitimi faaliyetlerinin teorik temeli hakkında bir sorunun da varlığı ortadadır. Bugüne kadar eğitim sözcüğü sadece çocuklarla ilgili olarak kullanılmıştır. Yetişkin sözcüğünün eğitim kelimesi ile birlikte kullanılması, eğitimin normal algılanışının dışında farklı bir etki yaratmış ve insanları ikiye bölmüştür. Çocuk eğitimi mi, yetişkin eğitimi mi?

İlk geliştiği dönemlerde yetişkin eğitimi faaliyetleri, bu tartışmaları yaşamıştır. Bazı düzenlemeleri değiştirme konusunda reformcular, eski uygulamaların daha zengin olduğunu söylemekteydiler. Reformun eski gelenekler karşısında dayanmasının tek yolu ise, eğitim yapısı içinde reformculara ufak bir uygulama alanı vermektir.

Ancak yetişkin eğitimi, yerleşmiş eski eğitim geleneklerini değiştirme adına çok fazla bir fonksiyon icra edememiştir. Buna karşılık yetişkin eğitimi başarılı bir şekilde eğitim geleneği içinde sınırlı fakat açık bir konum elde etmiştir. Geçen on yıl boyunca “sürekli eğitim” ve “hayat-boyu eğitim” gibi yeni terimlerle bu hareketi isimlendirme çabası içinde olmaları sebebiyle bazı insanların, bu başarıdan tatmin olmadıklarını söylemeden geçemeyeceğim.

Sürekli eğitim, temel eğitim ile birlikte kullanılırsa yararlı olabilir. Belki bu aşamadan sonra eğitim, yaşamları boyunca sürekli eğitimleri için genç insanlara uygun, daha esnek ve farklı yapıları içerecek bir şekilde algılanabilir. Maalesef, üniversiteler ve diğer önemli kurumlar bu yönde konuşmamaktadır. Bu kurumlar, “yetişkin” kelimesini “sürekli” kelimesi ile yer değiştirmekte ve bu konuda

üniversitelerin ortaya koyacağı olumlu katkıyı düşünmemekteler. Üniversiteler bu konuyu düşünme noktasında yüzeysel kaldıkları için de sürekli eğitim sadece bir ders grubunun adı olarak kalmıştır.

Bugün bir başka yaygın terim de hayat-boyu eğitim sözcüğüdür. Muhtemelen hiç kimse hayat-boyu eğitime karşı değildir, fakat kimsenin karşı olmadığı şeyler bazen somut anlamlardan mahrum olabilmektedir. Bu tabiri kullananlara göre hayat-boyu eğitim, fazlalık olarak görülmektedir. “Eğitim hayat boyudur” ifadesi kullanıldıktan sonra eğitim kurumlarını geliştirme ve yeniden şekil verme gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu geliştirme ve şekil verme faaliyetinin yapılmaması üzerine üniversiteler kulağa hoş gelen hayat-boyu eğitim tabirini benimsemiştir. Ancak, ilginç bir şekilde hayat-boyu eğitim çoğunlukla üniversitelerin yetişkin eğitimi derslerinin dışında kalmıştır.

Yetişkin eğitimi teriminin, eğitim hedeflerini ve programlarını tanımlamada yetersiz olduğunu düşünüyorum. Ancak yetişkin eğitime yeni bir isim önermeden önce, yetişkin eğitiminin geçmişteki ve günümüzdeki algılanışının dikkatli bir şekilde incelenmesi gerekir. Yeni verilecek isim, eski ismin yanlış yönlerini ortadan kaldırmalıdır. Aksi halde, bu yeni isim sadece problemin üstünü kapamış olur. Yetişkin eğitimi terimindeki yetersizlik, yetişkin kavramının anlamında bir netlik olmamasıdır. Eğer yetişkin kavramında bir netlik olsaydı, yetişkin eğitimi terimi, bu eğitimin bazı yönlerini tanımlama noktasında yeterli olabilirdi.

Bu noktada özellikle kilisenin geçmişte ve şuanda yetişkin eğitiminde oynadığı rol çok önemlidir. Kiliseler, bu konuda tarihi bir perspektife ihtiyaç duymaktadır. Kiliseler, sanki yetişkin eğitimini yeniden keşfetme süreci içindeler. Tarihe baktığımızda, kilise faaliyetlerinin yetişkinlere yönelik sadece rehberlik faaliyetleriyle sınırlandırıldığı bir dönemde (1640’lı yıllar) Boston’da bir kilisenin en önemli işi gibi yetişkin eğitimi ile ilgilenmeye başladığını da görmekteyiz.

Geçen 340 yıl boyunca sürekli olarak yetişkin eğitiminin gelecekte daha önem kazanacağını söylenmesi rağmen kiliselerin eğitim uygulamaları çok fazla gelişme göstermemesi de çok ilginçtir. Bununla birlikte özellikle son 30 yıl içinde bu konu hakkındaki fikri seviye oldukça yükselmiş ve önemli yollar kat edilmiştir.

Yetişkin Eğitiminin Anlamları

Yetişkin eğitimi, kilise ile ilgili olduğu kadar toplumla da ilgilidir. “Yetişkin eğitimi nedir?” sorusu kendi içinde üç farklı soruyu içermektedir. Bunlar: Yetişkin eğitiminin anlamı ne olabilirdi?, Yetişkin eğitiminin anlamı ne olmakta?, Yetişkin eğitiminin anlamı ne olmalı?

1. Yetişkin Eğitiminin Anlamı Ne Olabilirdi?

Yetişkin eğitiminin anlamı mantıksal olarak şu iki anlamdan biri olabilir:

- a. Yetişkin olarak sınıflandırılmış insanlara yönelik eğitim.
- b. Yetişkin kelimesi ile tanımlanan niteliğe sahip eğitim.

Muhtemelen birçok insan yetişkin eğitimi terimi ile ilk anlamın kastedildiğini düşünmektedir. Fakat yetişkin kelimesinin isim ya da sıfat olarak kullanılma durumuna göre farklı anlamlar ortaya çıkabilmektedir. İlk anlamın ifade ettiği gibi yetişkin kelimesi ile bir sınıflama kastediliyorsa, neden “yetişkinler eğitimi” denilmemiştir.

Bu noktada problemi görmek için yetişkin ve çocuk kelimelerini karşılaştırmak yararlı olacaktır. Çocuk kelimesi henüz yetişkinliğe ulaşmamış insanları ifade etmektedir. Çocuklarla ilgili olan nitelikleri tanımlamak istediğimizde ise iki tane sıfatla karşılaşırız: “çocuksu olma ve çocuk ruhlu olma”. Çocuksu olma sözcüğünü neredeyse her zaman olumsuz bir şekilde kullanırız. Küçük çocuklara sürekli “çocuksu olmanın bırakılması” söylenir. Çocuk ruhlu olma genellikle her yaştaki

insan hakkında kullanılan olumlu bir özelliktir. Aslında bu tabir, çocuklardan daha fazla yetişkinler hakkında kullanılır. Kadınlar da bazen “çocuk ruhu gibi güzel” olarak nitelenmektedir. Çocuk ruhlu olma ifadesi geçmişte bir iltifat olarak kullanılmasına karşılık bugün küçümseme ifade etmektedir.

İngilizcede yetişkin kelimesinin isim ve sıfat olarak ayrı kullanımlarının bulunmaması sebebiyle bu konuda İngiliz dili eksiktir. Çoğu kez yetişkin kelimesi İngilizcede bir yaş grubunu ifade etmekten daha uzak bir anlama sahiptir. Bu eksiklikten dolayı Ashley Montagu “yetişkinsi” terimini geliştirmiş ve yetişkinlerle görüşmelerinde bu terimi kullanmıştır. Bu terimin alternatifi “yetişkin ruhlu” olabilir. Bu kelime günlük dilde kullanılmamasına karşın, sahip olduğu anlam çoğu kez kastedilmektedir. Yetişkin kelimesini, genellikle olgunluğa ulaşmış olmayı ifade etme amacıyla sıfat olarak kullanırız.

Özetle yetişkin eğitimi, belirsiz anlamlı kelimelerin bir kombinasyonudur. Yetişkin kelimesini isim olarak kullandığımızda genellikle belli bir yaş grubu insanlar kastedilmektedir. Yetişkin eğitimi tabirini, yetişkinlerin eğitimi olarak isimlendirdiğimizde bu tabirin anlamı daha açık hale gelecektir. Ayrıca, yetişkin eğitimindeki yetişkin kelimesinin yaş grubu olarak değil de nitelik olarak değerlendirilmesi de daha doğru olacaktır.

2. Yetişkin Eğitiminin Anlamı Ne Olmakta?

Geçmişte yetişkin eğitiminin anlamı üzerine farklı tartışmalar yaşanmış olmasının yanında, günümüzü düşündüğümüzde de yukarıda geçen iki anlamın, yetişkin eğitimi düzgün bir biçimde ifade etmediği ortadadır. Bir açıdan yetişkin eğitimi, bu anlamların her ikisine de içermektedir. Diğer taraftan ise yetişkin eğitiminin, bu anlamların hiçbirini karşılamadığı da söylenebilir.

Birinci anlamda yetişkin yaş grubundaki insanların eğitimini, ikinci anlamda da yetişkinliğe ait sıfat ve niteliklerin eğitimini ifade etmesi sebebiyle yetişkin eğitiminin her iki anlamı da içerdiğini düşünüyorum. İlk anlamda yetişkin eğitimi net bir şekilde yetişkinler ile çocukların eğitimi ayırmaktadır. İkinci anlamda ise yetişkinler, kendilerine has bir tarzda yaşamaya yönlendirilmektedir. Dolayısıyla yetişkin eğitimi tabiri her iki anlamda da kullanılabilir.

Yetişkin eğitimi tabiri ile yetişkinlerin eğitimi veya yetişkinliğe yönelik bir eğitimin net bir şekilde kastedildiği iddia edilemez. Yetişkinlerin eğitimi denildiğinde, yetişkin eğitimi faaliyeti sadece az bir yetişkin grubuna hitap eder. Yetişkinliğe yönelik bir eğitim denildiğinde ise, uygulama açısından ve ideal anlamda yetişkinliği mümkün kılmada başarılı olamaz. Böyle bir ayırım yapılırsa yetişkin eğitimi, yetişkin ruhlu olmaktan ziyade yetişkinsi olur. Bu durum, yetişkinliğin sınırlı ideali olarak kültüre yansır ve kültür içinde şekillenir. Modern eğitim sistemleri başarılı olmaları için gençlere bilgi aktarma ve onları yeteneklerle donatma arayışındadır. Yetişkin eğitimi faaliyetleri de bu düşünceye karşı değil, aksine kabul etmektedir ve hayat içindeki yarışta başarılı olmaları için yetişkin kadın ve erkeklere fırsatlar sunmaktadır. Bu faaliyetlerdeki kazanımlar, yetişkin eğitimi daha da güçlendirmektedir. Başarılı olan insanlar, dünyanın kaderini değiştirme gücüne sahiptir. Yetişkin eğitimi faaliyetleri, bu gücü az da olsa paylaşmak isteyen insanlar için sürdürülmelidir.

3. Yetişkin Eğitiminin Anlamı Ne Olmalı?

Yetişkin eğitimi ile ilgili bir anlam birlikteliği mümkün olmazsa, yukarıda geçen anlamların her ikisi üzerinden açıklanması gerekir. Eğer yetişkin eğitimi, geçmişteki kullanımlarından farklı olarak gelecekle ilgili tanımlanacaksa şu sorulara cevap vermek zorundadır: Yetişkin eğitimi, yetişkinlere geçmişten daha fazla ve daha anlamlı yollarla nasıl ulaşır?

Yetişkin eğitimi, geçmişte hedeflenen idealden daha zengin bir yetişkinliği nasıl oluşturur? Yetişkin eğitimi, tarihinde var olan rasyonel bireyciliği nasıl aşabiliriz? İlk soru kurumsal ve ekonomik değişiklikleri zorunlu kılmaktadır. Gerçek yetişkinlik idealinin oluşturulması ile ilgili olan ikinci soru için gelişim psikolojisi gibi farklı kaynaklardan faydalanılmalıdır. Ancak her iki soru da yetişkinlik idealine doğru bir yönelişte ocuk ruhlu olmayı göz ardı etmemelidir. Üçüncü sorunun cevabı da “ocuk ruhlu olmayı dışlamamakla” ilgilidir. Bu konuda uygun bir dil geliştirilmelidir. ocuk ruhlu olma ile yetişkin ruhlu olmanın ilişkisini belirsiz hale getiren dilin kullanımı da engellenmelidir.

Kilise Eğitiminin İmkânları

Günümüzde birçok kurum ve kuruluş yetişkin eğitimi faaliyeti düzenlemesine rağmen kilise bu kurumların en başta gelenidir. Yukarıdaki anlamsal ayrımla ilgili tartışmayı dikkate aldığımızda, öncelikli konu kimin eğitileceğidir ki bu konuda kilise, yetişkinlerin en önemli eğitimcisi konumundadır. İkinci konu ise ideal bir yetişkinin özelliklerinin ne olacağıdır ki kilise, bu konuda da yetişkin olmanın mahiyetine büyük katkı sağlamaktadır.

1. Yetişkinlerin Kilise Eğitimi

Yetişkin eğitimi terimi ile yetişkinler ve çocuklar (yetişkin olmayanlar) olmak üzere iki farklı grubun varlığından söz edilmekte, ikili bir sınıflandırma yapılmaktadır. Ancak, kiliselerde uygulanan eğitim programlarına katılanlar yaş gruplarına ayrılmaktadır. Yaş faktörü bu programlar için bu kadar önemli ise, daha iyi bir tasnife ihtiyaç vardır. Bebekler, ocuklar, gençler, genç yetişkinler, orta yaşlı yetişkinler ve yaşlı yetişkinler gibi sınıflamalar ve bu yaş grupları için ayrı eğitim programları yapılmalıdır. Kırk yaşında bir insan ile yedi yaşındaki bir insanın ihtiyaçları farklıdır. “Yetişkin ğrenci” terimi ile

her iki grubun da aynı eğitim ihtiyacının olduğu kastedilmemektedir. Bazıları, çocukların ve yetişkinlerin tamamen farklı yollarla öğrendiğinin geçen yirmi yıl içerisinde tespit edildiğini düşünmelerine rağmen, yetişkinler ve çocuklar arasındaki bu farklı durum John Dewey tarafından da ifade edilmiştir.

Çocuklarla yetişkinlerin kilise eğitiminde birlikte ele alınması gerektiğini düşünüyorum. Farklı yaş gruplarını bir araya getiren yapılarda öncelikle, her yaş grubunun kilise ve eğitim hakkındaki düşüncelerine odaklanılmalıdır. Toplumun tecrübeleri ve nesiller arası gruplaşmalar, kilise eğitiminde başlıca incelenmesi gereken konulardır. Aile, bu konuda çalışmak için en uygun gruptur. Ancak aile, kendi içinde değil, diğer ailelerle olan ve aileye ait olmayan kişisel ilişkiler bağlamında düşünülmelidir. Toplumda en az üç nesil karşılıklı etkileşim içindedir ve toplumdaki nesiller arası ilişkiler, yetişkinlerin ve çocukların aynı şekilde öğrendiğini ortaya çıkaracaktır. Bence, toplumsal yapı içinde kırk yaşındaki insan ile yedi yaşındaki insan da birbirine bir şeyler öğretebilir.

Farklı yaş gruplarının bir arada eğitim alması aslında bazı kiliselerde uygulanmaktadır. Bu kiliseler büyük gayret göstererek bu işle meşgul oldukları için sürekli desteklenmelidir. Bu kiliselerde modern bir eğitim de yapılmaktadır. Modern eğitimde, öğrenenlerin yaşlıları ile birlikte ve değişik yaş gruplarından arındırılmış yerlerde eğitim alması ilkesi vardır. Kilise okulları genellikle bu ilkeye göre hareket etmektedir ve yetişkin çalışma grupları da bunun örneklerindedir.

Konu ile ilgili olarak kiliselerin bir günlük programının incelenmesine de ihtiyaç vardır. Günlük program şu şekildedir:

1. Sabah ayini
2. Grup faaliyetleri (sabah ayini sonrasında öğleye kadar sürmektedir, yaş ve ilgi grupları mevcuttur ve dini sohbet etme,

projelerin yapılması, oyun oynanması, film izlenmesi vb. faaliyetleri içerir.)

3. Öğle arası (bu arada farklı grup faaliyetlerinde bulunan ailenin bir araya gelmesi ve birbirlerini dinlemeleri amaçlanmaktadır.)

4. Grup faaliyetleri

5. Akşam ayini (ayine her yaş seviyesindekiler katılmaktadır.)

Bu günlük programı uygulayan kiliseler, her seviyedeki yetişkine hitap eden bir eğitim sunmalıdır. Yetişkin eğitimi tabiri ise görünüşe göre bu tip günlük programları çokça karşılamamaktadır. Yetişkin eğitimi belki de gelecekte, nesiller arası ve toplumsal formu kapsayacak bir formatı ifade edecektir.

2. Yetişkinlik İçin Kilise Eğitimi

Modern eğitim, bireyleri ideal yetişkinliğe götürecek yöntemleri kullanmaktadır. Modern eğitimde, çocuk ve yetişkinlerin farklı olduğu ve yetişkinliğin çocuksu niteliklerin bırakılmasını ifade ettiği kabul edilmiştir. İdeal bir yetişkin rasyonel, özgür, üretken ve güvenilir olmalıdır. Kiliseler, sadece yetişkin eğitiminin temel yöntemlerini uygulamış olsalar, modern ve seküler anlamda yetişkinlik idealini kolayca ortaya koyacaklardır.

Yetişkin eğitiminin felsefesi konusunda Leon McKenzie şunları ifade etmektedir: *“Eğitim, yetişkini itaat konumundan özgürlük konumuna dönüştürmelidir. Yetişkin eğitiminin genel hedefi ise, yetişkinler arasında Promethean ruhunu geliştirmek olmalıdır. Yetişkin eğitimi için bir hedef olarak Promethean’ın var olması, sondan bir önceki hedeftir. Son hedef ise, ideal geleceğin var olmasıdır.”*

McKenzie’nin ifade ettiği hedeflere yetişkin eğitiminin ulaşması, şuanda uygulanan yöntemlerle mümkün değildir. Bununla beraber

McKenzie'nin 1978'de çokça eleştirilecek bu cümleleri yazabilmesini de şaşırtıcı bulmuşumdur.

İdeal yetişkinin rasyonel ve özgür olması tabii ki kötü bir şey değildir. Ancak, bu durum şuan için gerçekçi değildir. Günümüzde ne hayat rasyoneldir ne de her birimiz özgürüz. Kiliseler ideal yetişkinliği üretebilmek için dini bir bakış açısı ortaya koymalıdır. Çocuk ruhlu olma rasyonel, özgür, üretken ve güvenilir olmayı ret etmek değildir. Sadece, insanların bu gibi nitelikleri nasıl kazandığının bilinmesidir. Çocuk ruhlu olma, tarihin bütününde dindarlıkla özel bir ilişki içindedir. İncil'de "siz çocuk olmadan cennete giremezsiniz" ifadesi yer almaktadır. Benzer sözler Budizm'de, Taoizm'de, Amerikan yerli dinlerinde de bulunabilir. Bu sözlerin hepsi de olgunlaşmak için çocuk gibi olmanın gerektiğini dile getirmektedir.

Kiliseler, St. Paul'daki anlatılan çocuksu nitelikler ile dini değerleri birleştirme konusunda hiçbir zaman başarılı olamamıştır. Paul, olgunluk sahibi olmayan çocuksuluk (nepoi) ile Tanrının varisi (tekna) olan çocuksuluk arasındaki farktan bahsetmektedir. Efeslilerin dördüncü bölümünde St. Paul, çocuklar gibi oraya buraya atılmış olma konusunda insanları uyarıyor ve beşinci bölümde de dinleyenlerine, Tanrının aziz çocukları olarak onun takipçileri olmalarını öğütlüyor. Bu bir tezatlık değildir, bu sadece İncil'de çocuk ruhlu olan yetişkinlerin paradoksudur. Yetişkin eğitimi faaliyetleri kendi varsayımları, bağlamı ve süreçleri içinde bu dini paradokstan habersizdir veya zıt bir tavır sergilemektedir.

Üç yüzyıl boyunca İngiltere'de yetişkin eğitimi görevi kiliseler tarafından yerine getirilmiştir. Kilise, kendi fikirleri doğrultusunda yetişkin eğitimi faaliyetleri yapmış ve insanları hedefleri doğrultusunda yönetmiştir. Bazen sosyal değişimleri görmezden gelmesine karşın, bu görevde bir ölçüde başarılı olmuştur. Kiliseler bugün, nesiller arası eğitimin önemini ortaya çıkarma potansiyeline sahiptir ve her yaş

grubundan insanlarla da ayrı ayrı ilgilenebilecek az sayıdaki kurumdan birisidir.

Kilise geleneği, rasyonel medeniyetin ideal yetişkinini üretecek potansiyeli barındırmaktadır. Bu gelenek içinde sanatın, oyunun ve ibadetin birlikte düşünülmesi de zor değildir. Bu gibi programlar farklı yaşlardaki insanların birbiriyle iletişim kurmasını sağlayacaktır. Nesiller arası öğrenme metodu ile yetişkinler ve çocuklar, ideal yetişkinliği ortaya çıkaracaktır. Sonuçta, bağımsızlık ve bağımlılığın, rasyonel ve irrasyonelin, hayat ve ölümün bütünleşmesine doğru yol alınmış olacaktır.